

Prinses Irene en Matthijs Schouten

“Ik wil mensen de mogelijkheid bieden een ‘magic moment’ te beleven”

Vraag een boswachter waarom hij ooit boswachter is geworden en er komt een mooi verhaal over zijn of haar passie voor de natuur. Dat is de ervaring van prinses Irene, oprichter van het NatuurCollege en het programma NatuurWijs, en Matthijs Schouten, hoogleraar natuurherstel en huisfilosoof van Staatsbosbeheer. En als je die boswachter vervolgens niet alleen zijn kennis, maar juist ook die passie over laat dragen aan het publiek, dan werk je aan verbinding van mensen met natuur. Die verbinding is waar Irene en Schouten voor pleiten, onder andere in het boek ‘Leven in verbinding’ dat zij samen maakten.

— Anne Reichgelt en Marjel Neefjes
(redactie)

> SCHOUTEN VINDT verbinding met de natuur het belangrijkste van alles. “De grootste bedreiging voor het behoud van biodiversiteit is niet de klimaatverandering, of het kappen van het tropisch regenwoud, de grootste bedreiging is dat minder mensen echt contact maken met natuur. Eén op de drie kinderen komt nooit in de natuur! Als je de natuur nooit ontmoet, kun je je niet verbinden. Dan voel je geen betrokkenheid en verdwijnt de natuur uit je aandachtveld. Daarom is ruimtelijke ordening ook heel belangrijk, er moet natuur zijn in de leefruimte van mensen, anders kunnen ze zich er nooit mee verbinden.”

Irene: “De natuur heeft de mensheid meer te bieden dan een gebruikswaarde. Natuur is van belang voor ons fysieke welzijn, maar ook voor ons mentale welzijn. De natuur kan je diep raken. Geef een bezoeker de ruimte om stil en alleen te zijn, zodat de natuur zich kan openbaren. In die rust en vanuit die beleving van natuur kunnen er vragen opborrelen als: Wat is mijn plek in het geheel? Hoe kan ik het andere leven zo veel mogelijk in waarde laten? Een bewuste beleving, dat is precies waar ook NatuurWijs, een programma voor kinderen uit groep 4 tot en met 8 van de basisschool dat we samen met Staatsbosbeheer realiseren, zich op richt.”

Boswachters stimuleren de ontmoeting
Onderdeel van NatuurWijs is de training van boswachters. Een diepe beleving, spiritualiteit, is ook onderdeel van de training. Veel mensen worden door het woord spiritualiteit afgeschrikt, maar noem het bewust beleefde verbinding en dan is het een stuk toegankelijker.

“Veel mensen worden door het woord spiritualiteit afgeschrikt”

Irene: “Alle boswachters kennen de ontroering die de natuur ons kan brengen. In de trainingen leren we boswachters zichzelf te durven zijn en hun passie voor natuur aan anderen te laten zien. Uit reacties van boswachters horen we dat ze na zo’n training weer weten waarom ze boswachter zijn.”

Schouten: “Wat bijzonder is aan de lessen van NatuurWijs, is dat de natuur bepaalt waar de les over gaat.”

Irene: “Als je onderweg een vos tegenkomt, dan gaat de les dus over die vos.”

Voor Irene begon het inzicht dat verbinding de basis is, met een magic moment in de bergen van Zwitserland waar zij zich één voelde met al het leven om haar heen. “Ik wil mensen, kinderen én volwassenen de mogelijkheid bieden ook zo’n magic moment te beleven. Je zou kunnen zeggen dat de natuur dan tot je spreekt, maar je kunt het ook ontroering noemen, of respect.”

Geen vermarkting van de natuur
Staatssecretaris Bleker wil dat natuurbeheerders economische activiteiten gaan ontwikke-

foto Marjel Neefjes

we als mens een grote verantwoordelijkheid. Daarom zou alles wat wij creëren afbreekbaar en hernieuwbaar moeten zijn en mag het niet teveel ruimte innemen. We zijn al zwaar over onze grens heengegaan.”

Dit betekent ook dat Nederland een verantwoordelijkheid heeft voor zelfs de kleinste Natura 2000-gebieden. We zouden echter kunnen zeggen dat de bescherming van de zilveren maan hier te veel geld kost, terwijl in Polen de condities voor die soort veel gunstiger zijn. Schouten: “Op zichzelf lijkt het inefficiënt als we hier extreem veel moeite doen voor wat elders veel makkelijker gaat. Maar het risico bestaat dat we de verantwoordelijkheid afschuiven naar anderen. Over een paar jaar zeggen de Polen wellicht hetzelfde en schuiven de verantwoordelijkheid af op de Russen. Dit past niet binnen de visie dat wij mensen verantwoordelijkheid dragen.”

Schouten is van mening dat de menselijke samenleving een gemeenschappelijke verantwoordelijkheid heeft voor de natuur. “Natuurbeheer kan betaald worden via belastingen of particuliere giften. In de Verenigde Staten worden veel publieke goederen betaald met particulier geld, waarmee welvarende burgers iets teruggeven aan de maatschappij. Maar deze mensen betalen slechts 30% belasting over hun inkomen en ze kunnen deze giften ook nog aftrekken. De Nederlandse overheid legt de verantwoordelijkheid voor de cultuur en natuur nu ook neer bij de particuliere sector. Echter bij ons is het belasting tarief veel hoger en de giften kunnen onvoldoende afgetrokken worden. Dat gaat dus niet werken.”

Veranderende samenleving

Ondanks de huidige tegenwind voor natuur zijn Irene en Schouten niet pessimistisch gestemd. Irene: “Overall ter wereld is een onderstroom van mensen die anders in het leven staan en bewust in verbinding leven. Ook in China, waar iedereen een auto en een douche wil, ben ik wel degelijk een beweging tegengekomen van duurzaamheidsdenken.”

Schouten: “En in India zie ik een natuur- en

“Omdat wij de consequenties van ons handelen kunnen overzien, hebben we als mens een grote verantwoordelijkheid”

milieubeweging die teruggrijpt op de oude traditionele beelden, en dat slaat heel erg aan.” NatuurWijs is klein begonnen, maar er komt steeds meer belangstelling voor dit soort initiatieven. Het NatuurCollege (zie kader) organiseert rondetafelgesprekken, ook met het bedrijfsleven. Irene: “De betrokkenheid begint daar te groeien. Ook ondernemers zijn op zoek naar zingeving en bezig met het duurzaamheidsvraagstuk. De crisis heeft ook bijgedragen aan verandering in denken, waar economie en ecologie samen gaan.” <

redactie@vakbladnbl.nl

Boek: Leven in verbinding. Prinses Irene in gesprek met prof. dr. Matthijs Schouten over mens-zijn. Irene van Lippe-Biesterfeld 160 blz ISBN 978-90202-0388-2 Uitgeverij Ankh-Hermes

NatuurCollege

Het NatuurCollege heeft als doel om de relatie tussen mens en natuur te herwaarderen. Het NatuurCollege wil mensen bewust maken van de onderlinge verbondenheid van al het leven. NatuurWijs is een van de manieren waarop het NatuurCollege dit probeert te bereiken.

www.natuurcollege.nl

NatuurWijs

In het programma NatuurWijs (in samenwerking met Staatsbosbeheer) worden kinderen door boswachters op zo'n manier naar buiten genomen dat zij de natuur echt kunnen ontmoeten. NatuurWijs gaat over het verbinden van hoofd (kennis), handen (praktijk) en hart (door de eigen passie van de boswachter kan het kind bij haar/zijn eigen hart komen). In overleg met de leerkracht wordt een programma van de buitendag vastgesteld, maar verder bepaalt de natuur hoe de les verloopt. Op deze manier worden er condities geschapen voor een bijzondere beleving, een 'magic moment'. www.natuurwijs.nl

len om de natuur te betalen. Irene: “Natuurbeheer kost uiteraard geld. Maar het is van belang mensen uit het consumentengedrag te halen, we zijn tenslotte deelgenoten van de natuur. Als je je deel weet van de natuur, kun je niet meer zonder.”

Schouten: “Dan ben je je ervan bewust dat natuurbelang ook eigenbelang is.”

Irene: “Misschien heeft het wel veel meer waarde om stiltegebieden aan te wijzen. En als het nodig is, laat je mensen betalen om daar binnen te mogen. Of betrek de plaatselijke gemeenschap door hen natuur in de buurt te laten adopteren. Als mensen zich verbonden voelen met de natuur, maken ze haar niet kapot.”

Verantwoordelijkheid

Schouten: “De visie van de mens op de natuur verschilt nogal in de tijd en per cultuur. Maar tegenwoordig vindt toch de meerderheid van de mensen in Nederland dat de mens onderdeel is van de natuur, en er tevens een verantwoordelijkheid voor heeft.”

In de visie van Irene is alles wat leeft natuur, en zij vraagt zich af of dat wat de mens creëert ook onderdeel is van de natuur, omdat we er deel van uitmaken. Dat betekent niet dat we er maar op los kunnen leven onder het motto dat dat ook natuur is. Irene: “Omdat wij de consequenties van ons handelen kunnen overzien, hebben